

Onderwerp

Regionale Verstedelijkingsstrategie

Adviseur	: R. Berendsen	Datum B&W	: 9 november 2021
Programma	: 8, Ruimtelijke Ordening	Datum Raad	: 15 december 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	Openbaar	: ja/nee

Aan de Raad**Aanleiding**

Het Verstedelijkingsconcept omvat uitgangspunten en kaders voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling voor de regio's Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. De raad dient dan ook te besluiten of deze uitgangspunten en kaders worden vastgesteld en zichzelf dus ook de opdracht te geven deze uitgangspunten in de toekomst (waar nodig) door te vertalen naar het eigen lokale beleid. Bovendien is het noodzakelijk dat de raad actief betrokken is bij de uitwerking naar het akkoord en het vervolg. De verstedelijkingsstrategie omvat grote uitdagingen voor de regio. Om deze uitdagingen aan te gaan is intensieve samenwerking tussen meerdere partners nodig.

De beslispunten die aan uw raad voorliggen betreffen het vaststellen van het verstedelijkingsconcept en het instemmen met de werkwijze en het principe voor de nadere gebiedsuitwerkingen. Bij de gebiedsuitwerkingen worden de verschillende belangen afgewogen om te komen tot ruimtelijke ontwerpen. Hierbij is samenwerking met partners noodzakelijk om bij de uitwerking van deze opgave integrale keuzes te maken, zowel ruimtelijk als financieel.

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze maakt onderdeel uit van één van de vijf opgaven van de nieuwe Groene metropoolregio Arnhem Nijmegen (de opgave Groene Groei). Daarnaast werken we in de regio Arnhem-Nijmegen aan de Woondeal, die een versnelling van de woningbouw beoogt op de meer korte termijn. Ook de Woondeal maakt onderdeel uit van de opgave Groene Groei. De resultaten van de Regionale Energie Strategie (RES 1.0) en het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) zijn meegenomen in het Verstedelijkingsconcept. Deze uitgangspunten bijten elkaar niet.

Voor de regionale gebiedsontwikkeling worden in de Verstedelijkingsstrategie de ambities en keuzes vastgelegd. Het vast leggen van deze kaders is een bevoegdheid van de raad.

Gevraagde beslissing

Op basis van de 'Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040' (concept, 30 juni 2021):

1. Het verstedelijkingsconcept (deel 1) als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, provincies, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en Food Valley) op het gebied van verstedelijking vast te stellen.
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).
3. Akkoord te gaan om de ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het lokale omgevingsbeleid.

Wat willen we bereiken?

In de GMRAN wordt gewerkt aan de regionale Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel) lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel *'Meer landschap, meer stad'*.

In het bestuurlijk overleg MIRT¹ is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerp onderzoek.

Met de Verstedelijkingsstrategie worden de principes voor een Groene Metropoolregio nu voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, met daarin ontwerpprincipes voor de bouwstenen landschap, mobiliteit, wonen en economie.
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de werkwijze al een aanzet. Dit onderdeel wordt nader uitgewerkt.

De samenwerking met het Rijk zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.

Met het ondertekenen van een Verstedelijkingsakkoord weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen. Vanzelfsprekend blijft uw raad hierover nadrukkelijk geïnformeerd.

Doelstelling van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Het deelnemen aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren.

Uit het onderzoek blijkt namelijk dat een schaa sprong (samenwerking tussen drie regio's en twee provincies) nodig is ten opzichte van de huidige opgave. Dit vraagt (meer) samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. De impact van de verwachte

¹ MIRT = Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport.

groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met Rijk en provincies.

Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken, zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Zoals hiervoor al is aangegeven bestaat de Verstedelijkingsstrategie uit twee delen, met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de bouwstenen landschap, mobiliteit, wonen en economie inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes. Door randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken willen we een aantrekkelijke leefomgeving creëren. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juiste gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

De Groene Metropoolregio heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is (polycentrisch) en bovendien per deelgebied van elkaar verschilt. Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda een dynamisch document is en jaarlijks geactualiseerd wordt, ontbreekt soms nog relevante informatie en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Met inzoomen in gebieden wordt deze lacune verholpen. Daarvoor wordt nu in de gebiedsuitwerkingen (deel 2) een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk, inclusief het kwantificeren van de behoefte (inclusief bepalen van de bandbreedte) op alle bouwstenen. Door richting te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het deelgebieden. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks-)onderzoeken. Op de schaal van deze gebieden zijn afspraken te maken op uitvoeringsniveau, kan gekozen worden voor het betrekken van de meest relevante partners (afhankelijk van de opgave) én is afweging van 'schurende' ontwerpprincipes het beste mogelijk.

Samenwerking in de regio is vrijwillig, ook in het geval van de Verstedelijkingsstrategie. Door het opnemen van de ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie worden uitgangspunten lokaal ingebed. De recente consultatieronde bij gemeenteraden heeft daarvoor eerste input opgeleverd, die gebruikt kan worden voor de in 2022 in Rozendaal op te stellen Omgevingsvisie. Uiteindelijk werkt dit alles door naar de bestemmingsplannen/het omgevingsplan waar verankering in de lokale instrumenten plaatsvindt. Doordat Rozendaal in 2022 start met het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisie is het goed mogelijk deze regionale ontwerpprincipes te matchen met de Rozendaalse ambities. De ontwerpprincipes en uitgangspunten wijken niet af van het staande gemeentelijke beleid. Vooruitlopend daarop biedt de gebiedsuitwerking ook de kans om regionale en lokale ambities nog beter met elkaar te verbinden.

De samenwerking met alle partners in deze Verstedelijkingsstrategie maakt het mogelijk meer aandacht te vragen en te krijgen voor de ruimtelijke opgaven en wensen rondom woningbouw en leefomgeving met een gezamenlijke agenda.

Kanttelingen

Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings)agenda voor onze plek in de Groene Metropool. Zo werken we effectief aan realisatie van de gestelde ambities.

Hiermee kiezen we niet voor het alternatief verschillende losse afspraken en trajecten met allerlei partijen. Zo verkleinen we het risico op weinig samenhang tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden en het ontstaan van concurrerende belangen. We laten geen kansen liggen rondom verstedelijking met impact die gemeentegrenzen overschrijdt. We voorkomen ook dat individuele belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder zijn door het ontbreken van massa en uniformiteit.

In de raadsinformatiebrief van 29 juni 2021 hebben wij al aangegeven dat de Verstedelijkingsstrategie van een hoog abstractieniveau is en Rozendaal in dit stadium nauwelijks raakt. De verdere ontwikkeling en uitwerking zal nauwgezet in de gaten worden gehouden. In de reactie op de concept Regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen hebben wij aangegeven hoe wij de rol van Rozendaal in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen zien. Zo hebben we onder meer aandacht gevraagd voor de groene kwaliteiten en de kansen die er zijn voor recreatie en de bescherming van de kwetsbare flora en fauna. Ook hebben we verzocht om zo veel mogelijk te koersen op concrete zichtbare resultaten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader uit dit concept komt op lokaal niveau in beeld bij beleidsactualisatie, locatiekeuzes en nadere uitwerking. Het gesprek hierover met de samenleving is vanzelfsprekend. Bij besluitvorming daarover organiseren we deze interactie met de samenleving; inwonersparticipatie door te investeren in een goed participatietraject bij beleidsactualisatie, locatiekeuzes en nadere uitwerking.

Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn inwoners nu niet direct betrokken. Wel zijn regionale stakeholders (zoals private partijen en maatschappelijke organisaties) geïnformeerd over de strategie. De provincie Gelderland in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd. Dit geeft op hoofdlijnen inzicht hoe inwoners denken over de uitdagingen bij verstedelijking en hoe zij die prioriteren. Dergelijke uitkomsten kunnen bouwsteen zijn voor (het gesprek over) verdere gebiedsuitwerkingen en lokale toepassing bij het uitwerken van de gemeentelijke omgevingsvisie.

a) Planning

Binnen de richting die ontstaat met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) en het instemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2) kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgordelijkheid, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT. Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

b) Evaluatie

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

c) Participatie en communicatie

In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de contourennotitie vastgesteld. Via regionale raadsbijeenkomsten, een webinar en lokale informatieve sessies ben u geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. De consultatieronde bij alle raden en staten heeft input opgeleverd ter verbetering van keuzes en ontwerpprincipes. Sommige reacties worden meegenomen naar de gebiedsuitwerkingen en/of het Verstedelijkingsakkoord. Het voorliggende rapport geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de samenwerkingsafspraken al een doorkijk (deel 2).

Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn niet direct inwoners betrokken. Wel heeft de provincie Gelderland in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerveiling uitgevoerd. Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuze.

De partners binnen de Verstedelijkingsstrategie worden geïnformeerd over het genomen besluit. De nadere lokale vertaling volgt in de toekomst. Inwoners worden hierbij zoals hiervoor is aangegeven actief betrokken.

d) Publicatie verplicht?

Publicatie is niet verplicht, voorgesteld wordt om na besluitvorming een publicatie in de In de Roos te plaatsen.

Wat mag het kosten?

De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen, bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing. Indien van toepassing komen wij voor kaderstelling bij uw raad terug.

De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage van Rozendaal aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groeiregio van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, is opgenomen in de meerjarenbegroting 2022-2025. Er wordt met dit raadsvoorstel geen aanvullende financiële bijdrage gevraagd.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)

1. 'Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040' (concept, 30 juni 2021), bestaande uit:
 - a. Verstedelijkingsconcept (deel 1)
 - b. Werkwijze en aanzet gebiedsuitwerkingen (deel 2)
2. Onderzoek Kieskompas 'Ruimte voor uitdagingen - verstedelijking' (28 juni 2021)
3. Raadsbesluit 'Regionale Verstedelijkingsstrategie' (concept)